

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput II. Ex Concilio (a) Triburiensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

CAPUT II.

Ex Concilio (a) Triburienfi.

Quæcunque Ecclesia à compluribus cohæredibus sit obfessa, concordî unanimitate undique procuretur, ne propter aliquas disceptationes servitium Dei minuatur, & cura populi irreligiosè agatur. Si verò contingat pro ea participes dissidere, & sub uno presbytero nolle eam procurare; & propterea jurgia, & contentiones, tam inter ipsos, quam inter clericos incipiant frequentari, quia juxta (b) Apostolum servos Dei non oportet litigare, Episcopus tollat inde reliquias, & sub magna cura honorificè collocet eas; atque ejusdem Ecclesiæ claudat ostia, & sub sigillo consignet ea, ut sacrum ministerium nullus celebret in ea, antequam concordî unanimitate unum omnes eligant presbyterum, qui idoneus sit sacrosanctum locum procurare, & populo Dei utiliter præesse. Hanc autem habeant auctoritatem Episcopi, ut in nonnullis Ecclesiis nec constituantur presbyteri, nec expellantur illis inconsultis, & non consentientibus. In epistola beati Papæ Clementis legitur: Attendendum summoperè est omnibus presbyteris, & reliquis clericis, ut nihil absque Episcopi proprii licentia agant, non utique Missas sine ejus jussu quisquam presbyterorum in sua parochia agat. Similiter & reliqui populi, majores scilicet & minores, per ejus licentiam quicquid agendum est, agant. Animæ vero eorum ei creditæ sunt: ideo omnia ejus consilio agere debent, & eo inconsulto nihil.

N O T Æ.

1. (a) *Ribur.*] *Can. 32.* ex quo litteram textus relictio: etiam ex eodem Concilio citatur textus hic à Burchardo *lib. 3. Decretis, c. 224.* Carnotensi *p. 3. Decreti, c. 283.* Papiensi *in 1. collect. sub hoc tit. c. 2.* De Concilio hoc Triburienfi nonnulla notavi *in c. clerici, de vita & honest. cleric.*

(b) *Apostolum.*] *2. ad Timoth. cap. 2. & 1. ad Corint. cap. 6.*

2. (c) *Tollat inde reliquias.*] Ex his verbis probat Gibalinus *de censur. disquis. 7. q. 14. n. 1.* ante tempora Alexandri III. in usu esse cœpisse in Ecclesia interdictum ecclesiasticum, & eam censuram non esse ab Alexandro III. inventam; quod infra probabimus *in c. quod in te, de penit.* In presenti autem textu PP. Ecclesiæ Gallicanæ non solum confirmantur canonem Concilii Cabilon. supra relatum *in c. 1.* verum ut plerumque Legillatores faciunt, & probat *Form. lib. 1. rerum quorid. c. 17.* addiderunt, ut tempore hujus interdicti, dum Missarum solennia & Ecclesia non celebrantur, reliquias auferret Episcopus, ostia clauderet, & suo sigillo signaret. Clauduntur enim ostia tempore interdicti, *c. quod in te, de penit. & remiss. & signantur ab Episcopo, ut cognoscatur in eis divina officia non celebrari; unde legimus, baptisteria cum baptismus celebrari non poterat, signari ab Episcopo, in Concilio Toletano 17. c. 2. de regul. fidei, ibi: Licet in initio Quadragesima baptizandi generaliter non claudantur mysterium; tamen ecclesiastica consuetudinis ordo deposcit, & necesse est, ut ostia baptisterii in eodem die Pontificali manu, & annulo signata claudantur, & usque in cœna Domini solennitate nullatenus referentur: ob id videlicet, ut & per signaculum Pontificium (excepto gravissima necessitate obventu) in his diebus monstraretur, per totum orbem non licere fieri baptismum, & sanctificationem: iterum Episcopali ad eam oblatione referata, signetur Dominica patere mysterium Resurrectionis, in quo ad vitam factus est aditus homini: ut quia per baptismum conscriptus est in morte Christi, resurgat cum eo*

D. D. Gonzal. in *Decretal. Tom. III. Pars II.*

*in gloria Dei. Quod quia in aliquibus Ecclesiis minime hæc sancta consuetudo ab Episcopis custoditur, atque peragitur, ideo per hanc nostram sententiam sancimus atque decernimus, ut ita à totius Hispania, & Galliarum populis custodiantur, quatenus in prædicto die, initii videlicet Quadragesimæ, & ostia sancti baptisterii cum laudum consummatione claudantur, & ab Episcopis suo cum signaculo obsignentur, ita ut nisi in cœna Domini celebritate, quando more solito altaria debent devesiri, eadem debeant ostia referari. Inconveniens etenim res est, ut illic in præmemoratis Quadragesima diebus cunctis aditus pateat ad eundem, ubi non licet debitum mysterium exerceri. Quare cum dissentientibus adhuc patronis Missæ sacrificium celebrandum non erat, ideo jubetur in presenti canone, ut ostia claudantur, & signentur. Tolluntur autem reliquie in aggravationem ejusdem interdicti, ut alia etiam, licet minus rectè, olim à quibusdam clericis adhibebantur in aggravationem ipsius censure, quæ de cætero fieri prohibentur *in cap. canonici, de offic. Ordin.* tantum enim in presenti permittunt PP. à Missæ sacrificio cessare, ostia Ecclesiæ claudere, & reliquias Sanctorum auferre, ut ita perterriti clamore eorum, qui Missæ sacrificio privantur, hæredes patroni, inter se conveniant de presbytero in eadem Ecclesia instituendo, & respiciant à sua contentione, & discordia: qui etiam effectus, seu finis est censure interdicti, ut clamoribus populi superior, ob cuius causam indicitur, respiciat a contumacia, & Ecclesiæ præceptis obediat: non autem reliquie in presenti textu auferri jubentur, ut vindicta hæredum ita dissentientium, favore, & intercessione illorum Sanctorum, quorum reliquie non auferuntur, à Deo impetretur, ut nonnulli olim faciebant de quibus in Concil. Tolet. 13. can. 7. ita cavetur: *Ve his, qui faciunt opus Domini fraudulenter, & desidiosè, propheticus sermo annunciat. Et si illi vis incurrit, qui negligenter opus Domini faciunt, quod supplicium merebuntur, qui divina servitutis cultum, malitiâ intercedente, ab**

Tit altari-

altariis Christi subducunt? Illos dicimus, qui ob-
stinata mentis doloitate confisi, cum aliqua eos mole-
stia fratrum iurgiorum pupugerit, insanā illico
temeritate abrepti altaria nudantes sacratis vesti-
bus exiunt, luminaria subtrahunt, ac divinum sa-
crificiorum cultum malitiā intercedente subducunt.
Et quod in hominibus se vindicare non possunt, inju-
riam Deo (quod peius est) inferunt. Unde si huius-
modi pro fraterno odio homicida reatu adstringitur,
pro contemptu divino quid pena merebitur? Etenim
iuxta quod divinus sermo increpat: Si peccaverit vir
in virum, placari ei potest Deus: si quis autem pecca-
verit in Deum, quis pro eo rogaturus est? Facile ergo
sacerdotum excessibus illa Domini sententia co-
aptabitur, quā malitiā percutitur sacerdotum. Di-
cit enim: Honorificantes me honorificabo; qui autem
contemnunt me, erunt ignobiles. Quicumque ergo
sacerdotum, vel ministrorum deinceps causā cuiuslibet
doloris, vel amaritudinis permotus, aut altare di-
vinum vestibus sacratis excuere presumpserit, aut
qualibet alia lugubri veste accingit; seu etiam si cor-
fuerit a luminariorum sacrorum obsequia de templo Dei
eduxerit, atque (quod peius est) occasionem nutrierit,
unde de templis Domini aut officia consecrata desint, aut
oblato singulari sacrificii videatur in aliquo defrau-
dari, si eum antea vere penitentiā coram Metropo-
litano satisfactio non purgaverit, ignobilitati perpe-
tue mancipatus, iuxta superiorem sententiā Domi-
ni, & loci sui dignitate se noverit; & honore privari.
Illis proculdubio per se ab hac ultionis sententiā se-
paratis, que aut contaminationem sacrorum ordinum,
vel subversionem sancte fidei metuentes, aut hostilita-
tem, vel obidionem perferentes, seu etiam divinum
iudiciorum sententiā metuentes, talescisse contige-
rit, in quorum factō plus humilitas, quā Deus placeat,
quam interni laboris doloitas declaratur. Qui
abusus apud aliquos valde ignaros irrepit ex facto
Episcopi Aquensis, quod refert Gregorius Turon.
de gloria confessor. c. 71. his verbis: Demque condem-
natus spoliatusque sacerdos ad urbem rediit, at que po-
stratus in oratione coram sepulchro Sancti, dicto psal-
mi capitulo, ait: Non hic accendetur lumen, nec psal-
morum modulatio canetur gloriosissima Sancte, nisi pri-
us ulciscaris servos tuos de inimicis suis, resque; tibi vi-
olenter ablatas Ecclesie sancte restituas. Hęc cum la-
chrymis effatus, sentes cum acutis aculeis super tumu-
lum projecit, egressusque, clausis ostiis, similiter in in-
gressu alias collocavit. Typus is erat delicti penitus
loci. Nec mora, corripitur per vasor a febre. Decum-
bie in lectulo, exhorret cibum fastidit, & potum pro-
fert astuans iuge suspirium. Cui etiam si interdum ab
ardore febris suis accederet, aquam tantum, nihil ali-
ud hauriebat. Quid plura? in hac agrotatione in-
tegrum ducit annum, sed mens prava non flebitur. In-
terea labitur cæsaries cuncta cum barba, & ita omne
caput remansit nudum, ut putares eum olim sepul-
tum, nuper erectum fuisse post funera de sepulchro, Re-
fert etiam Baronius anno 579. n. 579. n. 16. Verum
hęc, & similia Sanctorum facta admiranda potiùs
sunt, quā imitanda.

COMMENTARIUM.

3. **EX** his duobus canonibus sequens communiter
deducitur assertio: Juspatronatus inter heredes
dividi non debet; & si propter eorum discordiam pres-
byter non presentatur, cessatur à Missæ sacrificiis, do-
nec unus pari voto, & consilio eligatur. Probant eam
textus in c. considerandum. c. si plures 16. q. 7. c. 3. hoc
tit. Consonat lex 10. & 12. tit. 5. partit. 1. Illustrant
ultra congestos in presentia Garanna & Barbosa,
idem Barbosa de potest. Episcop. alleg. 72. num. 70.

Lælius Mancinus sacri juris contro. c. 9. Petrus
Greg. lib. 17. syntag. c. 4. & de benef. c. 17. num. 5.
Filelacus in cap. 4. de offic. Ordin. Valenzuela 1.
tom. consil. 65. Duarenus de sacris Eccles. ministr.
lib. 5. cap. 4. Moneta de commutat. cap. 12. n. 134.
Sed hæc assertio difficilis redditur sequenti juris
consideratione; nam juspatronatus spiritualibus di-
citur annexum in c. quanto 3. de iudic. c. de iure 16.
hoc. tit. sed in spiritualibus nulla datur successio
hereditaria, cap. 1. de presbend. cap. consuetud. hoc pres-
tit. cap. ad hac, de decimis, cap. Apostolica 8. quæst. 2. c. 1.
Ergo juspatronatus nec in solidum, nec pro parte
ad heredes transire potest. Augetur primo hæc
dubitandi ratio ex eo, quia juspatronatus incorpo-
rale est, cum tangi non possit, l. si quadam, ff. de
rer. divis. ac per consequens individuum est, l. 2.
§. & harum, ff. de V. O. sed individua in solidum
competunt pluribus heredibus, d. l. 2. §. ex his, l.
4. §. Cato, l. stipulationis, §. quando ff. de V. O. &
tam activè, quā passivè in solidum ad heredes
transeunt, l. si via 26. ff. de servit. Rust. l. ult. de
servit. legata, l. si unus 19. in fin. de Serv. Rust. l. here-
des 25. §. in ea, ff. famul. ercisc. l. fideicommissa 11. §.
si in opere, ff. de leg. 3. Valent. tom. 2. illustr. tract. 4.
c. 7. n. 30. igitur si in presentia specie supponitur
juspatronatus transire ad heredes, debebat transire
in solidum. Tandem difficilis redditur hæc asser-
tio ex eo, nam ecclesiasticum interdictum causa
civilis, vel ob delictum tantum unius parochiani
imponi non debet, cap. 2. de his qua sunt à major. c.
licet. 3. de penis, Covar. in cap. alba 2. p. §. 1. de
sent. excom. lib. 6. Suarez de censur. diff. 36. §. 1.
igitur ob discordiam patronorum in eligendo
presbytero quoad regimen ecclesie, non debent
prohiberi divina officia in ipsa Ecclesia.

Adhuc tamen defendenda est præfata assertio,
pro cuius expositione sciendum est, inter modos, in
quibus juspatronatus ecclesiasticum semel acqui-
situm, ad alios transferitur, præcipuum esse succel-
sionem; defuncto enim patrono juspatronatus non
ad consanguineos, sed ad heredes institutos per-
tinet, quia non iure sanguinis, sed iure hereditario
defertur, c. si plures, c. filius 16. q. 7. Clement. plures,
hoc tit. cap. significavit 41. de rebus, autem de SS.
Episcopis §. si quis 18. collat. g. l. 8. cum sequent. tit. 15.
partit. 1. docent Lambertinus p. 2. lib. 1. q. 2. art. 14. Di-
dacus Perez in l. 1. tit. 6. lib. 1. ordin. Covar. lib. 2.
var. c. 18. n. 6. Duarenus lib. 5. de sacris eccles. c.
4. Costa in c. si pater, verbo Trebellianica n. 4. de re-
stam. lib. 6. & ad filios, non ut filios, sed ut he-
redes transit; unde si heredes non sint, aut qua in-
stituti non sint, aut quia instituti non reperiantur,
aut quia hereditate se abstinerint, non admittun-
tur ad juspatronatus. Riccius in praxi aurea, re-
sol. 131. Covar. ubi proximi, n. 7. etiam si fuerint
meliorati, atque meliorationem agnoverint, quia
cum titulus ille hereditarius non sit, ut arguuntur
legis non amplius 26. §. cum bonorum, ff. de legat. 1.
l. ex facto, 35. §. unde ff. de hered. instit. probant Tel-
lus Fernandez in l. 21. Tauri, n. 2. Matienzo eul. 5. tit.
6. lib. 5. recop. non est sufficiens, ut juspatronatus fi-
lio meliorato deferatur. Spino in speculo gloss. 4. n. 45.
Moneta de commut. c. 11. n. 134. Nec obstat lex 21.
Tauri, quæ est lex 5. tit. 6. lib. 5. recop. ubi filii
meliorati habentur pro heredibus. Nam responde-
tur, in casu speciali ipsius legis haberi loco here-
dum, videlicet quoad solvenda onera paterna;
& in iure diversum censetur esse hæ-
redem, aut haberi pro herede, cum aliud sit esse
tale, aliud haberi pro tali, l. si maritus, §. 1. ff. ad leg.
jud. de adult. l. mercis ff. de V. S. docuerunt Matienzo

in d. l. 5. gloss. 4. Ca. titlo in d. l. 21. unde textus in d. c. filius, in illis verbis: *Filius, & nepotibus, & propinquis, &c. constitutum, ibi: Ipsius conditoribus, aut certe propinquis eorum*, 16. q. 7. accipiendi sunt quando filii, vel alii propinqui heredes instituti sunt, non verò si extranei instituti reperiantur, ut colligitur ex d. c. filius: ibi: *Ipsius tamen heredesibus*. Nam si extranei heredes instituti sint, ad eos pertinet juspatronatus, non ad filios, ut docent Lambertinus d. p. 2. q. 2. art. 1. Molina lib. 1. de primog. c. 8. n. 6. qui resolvunt, quod si in fundatione Ecclesie à patrono reservatum fuit juspatronatus pro se, & filiis suis, id intelligitur factum, non ut filiis, sed ut heredibus, ut post Bartolum, & Covar. resolvit Gratianus lib. 3. discept. c. 577. n. 45. quæ omnia cessant, si patronus eam adhibuit conditionem, ut in ipso juspatronatus succederetur jure sanguinis; tunc enim tale jus erit familiare, & gentilicium, & ad proximiores consanguineos spectabit. Lambertinus ubi supra, artic. 2. Selva de benef. 3. p. quæst. 111. num. 5. Nogueroi. alleg. 28.

6. *Heredes in stirpes non in capita succedunt.* Secundo sciendum est, quod licet juspatronatus ad heredes pertineat, non tamen pertinet ad eos ut heredes, sed quia sunt heredes; id est, non pertinet pro portionibus hereditariis, sed ipsi in stirpes succedunt. Clement. plures, hoc tit. Tiraquel. de jure primog. q. 36. num. 3. Gratianus lib. 3. discept. cap. 521. Quod licet olim fuisset valde controversum, nam Tancredus, Bernardus, & Joannes Andreas in præfenti existimantur in quemlibet heredem transire juspatronatus in solidum quoad omnia, tamen ex dispositione Clementis V. in dict. Clement. plures, prævaluit sententia Hostiensis asserentis, quoad jus præsentandi heredes succedere in stirpes, ita ut plures heredes unius patroni tantum unam vocem obtineant: quæ doctrina juris principis valde consona est; nam plures habentes causam ab uno, habentur loco unius, c. pastoralis, de rescript. c. licet 47. verb. *statuimus, de testibus*, l. si eum, §. qui injuriarum ff. si quis caut. l. filius 28. §. 1. de condit. & demonstr. Sed heredes unius patroni succedunt in unius vocem, & ipsum repræsentant, audent. de jurejur. à moriente, collat. §. ergo unam tantum vocem habere debent. Accedit, nam alias si ex duobus patronis unus decederet pluribus heredibus institutis, extenuaretur vox superstitis patroni sine facto suo; quod admitendum non est, argumento textus in cap. sedes 15. de rescript. spoli. l. 1. §. sed si, de Carbon. edit. Expendi etiam potest pro hac sententia textus in l. cui fundus 56. ff. de condit. & demonstr. juncto Chesio interpret. jur. c. 26. ubi plures heredes habentur loco unius. Hæc tamen sententia locum non habet in juspatronatus familiari, ubi potius jure sanguinis, quam hereditario succeditur; quia cum tanquam consanguinei admittantur, in capita succedunt. Gratianus tom. 2. discept. cap. 218. Tondutus tom. 1. resol. canonic. c. 32. qui latè disputat, quando gentilicium, seu quando hereditarium dicatur juspatronatus. Nec prædicta doctrina procedit in juspatronatus libertorum, ubi non hereditario, sed sanguinis jure successio defertur; siquidem ad filios, non ut heredes, sed ut liberos spectat, l. filii 9. ff. de jurepatron. l. ut jurisjurandi 7. §. si liberi, l. si operarum 29. ff. de oper. libert. l. si patronus 12. §. ult. l. patroni filia 39. ff. de bonis libert. Chumacero select. jur. cap. 1. Valentia lib. 3. Illustr. tract. 3. num. 25. c. 4. in qua parte observandi sunt textus in l. cum sine 11. ff. de Carbon. edit. juncto Merillo lib. 1. obs. c. 20. l. 1. §. fin. l. 2. §. 3. ff. de assign. libert. juncto Pinello lib. 1. select. cap. 8. num. 16. D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars II.

l. Paulus 47. §. finali, ff. de bonis libert. juncto Cujacio lib. 3. q. 99. Papin. in l. 42. ff. eod. tit.

Ex quibus provenit vera ratio prioris partis præfentis asserentionis, nam cum heredes succederent in hac specie in locum unius patroni, unam tantum vocem obtinebant, & ita injustè intendebant Ecclesiam dividere, & tot clericos præsentare, quot ipsi heredes erant. Quod etiam procedebat, si ex inæqualibus, si ex æqualibus portionibus essent instituti, ut docent Butrius, & Cardinal. in præfenti, Lambertinus de jurepatron. lib. 1. p. 2. art. 24. Facit textus in l. vel quod 6. ff. de relig. & sumptibus: ubi jura sepulchrorum æqualiter transeunt ad omnes heredes, etiam si unus ex eis ex minima parte fuisset institutus. Hoc etiam procedit, si plures sint heredes unius patroni, & alterius pauci, veluti si unus patronus decem, alter duo relinquat; nam eo casu æqualiter unam vocem habent decem, ac duo. Barb. de post. Episc. alleg. 72. num. 70. nec interest, an ex testamento, an ab intestato succedant; ex linea recta, an ex transversali proveniant: quia semper ex ratione supra tradita plures heredes tantum unam vocem habent, & unum clericum præsentare valent. Spino in specul. gloss. 4. n. 62. Gratianus tom. 3. discept. 521. Didacus Perez in l. 1. tit. 7. lib. 1. ordin. Posterioris verò partis præfentis asserentionis ratio ex eo provenit, nam cum diuturnus defectus Rectoris in Ecclesia sustineri non debeat, ex adductis in c. ne pro defectu 41. de elect. ideo Episcopus modis omnibus cogere debet patronos, ut concordati animo, parique consilio ac voto in unum presbyterum consentiant, qui divina officia in ipsa Ecclesia possit celebrare, & interim ostia claudere, & signare, ut ita perterriti patroni ad concordiam reducantur.

8. *Diffoletur dubitatio.* Nec obstat dubitandi ratio supra expensâ; nam licet juris attento rigore in patronatu Ecclesiastico successio dari non possit, tamen speciali favore, & gratiâ Ecclesia admittit in eo successionem hereditariam, ut hac remuneratione laicos ad Ecclesiarum fundationem, & earum dotationem alliceret, ac invitaret, ut docuerunt D. Thom. 2. 2. q. 110. art. 4. Berojus & Panormitanus in præfenti, Covar. practico. c. 36. & lib. 2. var. c. 12. Didacus Perez in l. 1. tit. 6. lib. 1. ordin. & si adhuc scisciteris, quare ex eadem gratiâ, & ratione Ecclesia patronis non concessit successionem in beneficio ecclesiastico Ecclesie à se constructæ, seu dotatæ, ut concessit juspatronatus? Respondeo id provenire ex singulari discrimine, quod versatur inter beneficium, & juspatronatus; nam beneficium ita annectitur Ecclesie, & rebus spiritualibus necessario, & consequenter, quod sine ministerio spirituali consistere non potest, & ab eo, tanquam à causa principali dependet, cap. si quis obierit 1. q. 3. at juspatronatus accedit spiritualibus antecederet, quia præsentatio præcedit beneficii institutionem, c. decernimus 16. q. 7. nec virtute præsentationis aliquid jus in re, vel ad rem habet præsentatus, sed tantum petere potest, si dignus est, institutionem, per quam confertur beneficium ipsum, c. quod autem, de jurepatron. unde cum in juspatronatus accessio spiritualibus non ita propinqua sit, & immediata, ac in beneficio ipso, receptam fuit laicos sibi, & suis heredibus juspatronatus reservare licere; non tamen sibi, aut suis heredibus beneficium posse retinere. Nec hanc differentiam rationem evertit textus in cap. consuluit, hoc tit. ubi Pontifex eadem ratione, quâ olim moti fuerunt facti canones ad improbandam successionem in beneficiis

ficiis ecclesiasticis, scilicet, ne sanctuarium Dei jure hereditario possideatur, *cap. plerique 20. 1. quest. 1. cap. ad decorem, de instr. cap. ad hac, de decimis*, movetur ad removendam successione in jurepatronatus, ut constat ex illis verbis: *Cum Sanctuarium Dei jure hereditario teneri non possit, non decet ut clerici Ecclesias à parenibus fundatas propriâ auctoritate detineant, aut laici filius, vel aliquibus aliis concedant easdem.* Ex quibus deduci videtur, nullum inter successione beneficii & juspatronatus constitui posse discrimen, cum utraque prohibita sint, & eadem ratione prohibeantur. Nam responderetur, in eo textu nequaquam agi de successione juspatronatus, cum dubitari non possit post hos sacros canones à laicis possideri posse, *d. cap. filius, cum sequent. 16. q. 7.* Agebatur enim in eo textu de quibusdam laicis, qui intendebant ratione juspatronatus non solum presentationem ad beneficium, verum & ipsi Ecclesias conferre, ac de his pro arbitrio disponere posse; quod justè improbat Pontifex, cum patrono tantum competat jus presentandi ad beneficium; collatio autem ad Episcopum spectet, *cap. præterea, cap. cum laici, cap. relatum, cap. finali, hoc tit. cap. 3. de privil. cap. ex frequentibus, de instr.* Unde docet Pontifex, patronum non succedere in Ecclesiis à se, vel majoribus constructis, ut in aliis bonis temporalibus; sed tantum jus presentationis habere.

Nec obstat quod dicebamus, videlicet juspatronatus individuum esse, & per consequens unicuique ex hæredibus in solidum competere, quia licet id verum sit, & facile ex hoc capite deducatur; tamen non est ita absolute accipiendum respectu omnium effectuum, qui ex patronatus jure proveniunt; sed tantum respectu eorum, qui individui sunt, nam quid dividuum, vel individuum esse judicatur ex rebus, quæ in eo continentur; ita ut quoties res dividua sit, dividatur; quoties verò res ipsa dividi non potest, talis res individua dicatur, *l. 2. §. de harum. ff. de P. O. Faber lib. 3. conject. c. 17. Gomez lib. 2. variar. c. 1. Valentia lib. 2. illustr. tract. 4. c. 1.* igitur singuli hæredes patroni erunt in solidum quoad honorem processioneis, de quo *in c. pia mentis 16. q. 7.* & respectu alimentorum, quæ tempore egestatis patronis præstantur, *c. nobis 25. hoc tit.* nec non respectu defensionis Ecclesiæ; quæ patronis incumbit, *c. filiis 16. q. 7.* Ratio est, quia presentatio honoris pro parte fieri non potest, cum operetur tantum præstatio respectu partis, quantum totum respectu totius, argumento legis unice, *C. de ingrat. libert.* Deinde quia alimentorum præstatio, quæ patrono debetur, non potest pro parte fieri, *l. 3. §. final. l. pecunia, ff. de aliment. legat. Surdus de aliment. lib. 9. q. 14.* Sic etiam onus defensionis Ecclesiæ cuiuslibet in solidum competit, quia in facto consistit, quod individuum est, *l. 2. §. item si in facto, ff. de P. O. l. loci corpus, §. si fundus, ff. si servitus vind.* circa alium verò effectum juspatronatus, videlicet presentandi Rectorem ad ipsam Ecclesiam, non leve dubium est; nam videtur dividuam esse talem facultatem presentandi, cum usufructus omni consideratione dividuus sit, *l. usufructus §. l. etiam 43. l. si mihi 49. ff. de usufruct. l. 1. §. si usufructus, l. sed usufructus 81 ff. ed leg. Falcid. l. 1. ff. de usufruct. accresc. l. communi 7. §. sed etsi, ff. communi divid. cum in fructu consistat, & emolumentum rei contineat, l. Marcius 66. §. fundo ff. de leg. 2. Valentia ubi supra,*

9.
Respon-
detur
secundæ
difficul-
tati.

c. 7. Sed presentatio Rectoris spectat ad fructum juspatronatus, *c. consulationi, hoc tit.* Balboa *in c. cum Bertholdus de re judic.* igitur pro ea parte dividuum debet esse juspatronatus. Sed verius est, quoad presentationem Rectoris esse etiam individuum juspatronatus, licet non ita sicut quoad alios effectus; nam hæc facultas presentandi in facto consistit; sed ea, quæ in facto consistunt, individua sunt, ut supra probavi: ergo etiam hæc facultas. Deinde nam juspatronatus potius equiparatur aliis servitutibus, quam usufructui, ut defendit Azor *lib. 3. instr. c. 20. q. 9.* Sed omnes alie servitutes individua sunt, ut probat Valentia ubi supra: ergo jus presentandi individuum est. Hæc tamen sententiâ retentâ, non inde asserendum est, ad quemlibet ex hæredibus transire in solidum juspatronatus, sed ad omnes simul; jus enim hoc transit ad hæredes sicut defunctus habebat, sed patronus tantum habebat unam vocem; ergo & hæredes unam tantum debent habere, licet sint patroni in solidum, ut contingit in jurisdictione pluribus simpliciter delegata; nam ita transit in quemlibet, ut simul per omnes exerceri debeat, *l. duo ex tribus 39. de re judic. l. prædictam 21. c. causam 26. de offic. deleg. aliis pro una voce patroni defuncti darentur tot voces, quot hæredes illi existunt.* Nec obstat augmentum dubitandi rationis; nam in presenti specie non prohibentur divina officia celebrari in Ecclesia juspatronatus ob causam pecuniariam, vel delictum privari, sed ob discordiam patronorum, qui alio modo citra scandalum ad concordiam cogi nequeunt, nec alio modo ipsi Ecclesiæ provideri valet.

Sed adhuc supra traditis opponi potest textus *in Clement. plures, hoc titulo:* ubi statuit Clemens V. quod si patronus pluribus hæredibus relicto defunctus, eos omnes unam dumtaxat vocem habere; ut facilius autem Ecclesiæ vacanti provideatur, possit eos inter se pacisci, ut Rectores alternatim presentent, vel plures Episcopo proponant, ut ab ipso unus eligatur, qui possit in Ecclesia ministrare. Et quo textu deducitur, dissentientibus patronis circa presentationem, posse inter eos convenire, ut alternis vicibus Rectores presentent: simulque de promittitur, posse plures Rectores ab hæredibus unius patroni presentari: quod aperte advertatur presentis assertioni. Etiam difficilis est idem textus dum in eo docetur, incertam, & alternatim presentationem valere, contra expressam decisionem textus *in c. 2. de elect. lib. 6.* ubi tales electiones nullius momenti esse asseritur. Pro cuius expositione sciendum est, in eo jus novum constituit à Clemente V. ut ita facilius provideatur Ecclesiis vacantibus: licet enim in presenti capite 1. asseratur juspatronatus esse individuum, tamen non negatur, usum, seu exercitium ejus esse dividuum, & ita alternis vicibus posse patronos Rectores presentare. Nec quod de alterno usu ibi constituitur, novum est; siquidem *in l. quotiens 34. ff. de usufruct.* asserit Julianus, quod si duobus ejusdem nominis usufructus legeretur, debent legatarii inter se convenire, ut alternis annis unus post alium usufructu fruatur, aliis ad invicem se impediant: & *in l. cum constet 5. ff. de aqua quotid. altum Consultus,* iudicium communi dividendo dari inter plures, quibus aquam ducere ex fonte permissum erat, ut alternis temporibus, & mensibus ea servitute utantur. Idem in similibus casibus observatum legimus *in l. 2. in princip. & §. ult. l. si usufructus, ff. quibus modis usufructus, l. 2. ff. quando*

quando dies usufructus. cap. ult. de prebend. in 6. l. si sic constituta, ff. quemadmodum servit. l. communi, §. cum de usufructu, ff. communi divid. l. arbor, §. ult. l. si convenerit, in princip. ff. eod. l. & hac distinctione, §. cum fundum, ff. locati. l. & puto, §. usufructus, ff. famil. ercis. & apud Senecam Tragicum in Thiestre legitur Thiestrem, & Atrum fratres, cum ad concordiam reduci non potuissent, alternis annis regnasse: latè illustrat Tiraquellus de primog. quest. 17. oppos. 6. Nec refragatur textus in d. cap. 2. de elect. lib. 6. nam textus ille procedit in electionibus, in quibus incertitudo persona præstat impedimentum, quod non versatur in præsentatione; quia per electionem statim jus acquiritur: at præsentatio potest fieri de pluribus conjunctim, vel alternativè, quia ex ea nullum jus acquiritur, donec præsentatus institutus sit ab Episcopo: docuit Abbas in cap. querelam 24. num. 6. de elect.

II.
Exponitur cap. querimoniam, hoc tit.

Sed adhuc supra traditæ solutioni obstat textus in cap. querimoniam, hoc tit. ubi cum agatur de præsentatione legitime facta à patrono, revocata ab ejus successore, docetur hujusmodi vicissitudines Ecclesiarum fieri non debere à patronis: ex qua decisione Innocentius ibi deducit, non licere patronis alternis vicibus in præsentationibus Rectorum uti, idque prohiberi illo verbo vicissitudines, quod alternationem significat, ut constat ex Tito Livio lib. 3. ab Urbe condita; ubi dum refert apud Romanos Decemviros alternis diebus fasces habuisse, id postea appellat vicissitudinem imperandi: unde Nicolius in appendice vocum barbarum Tullii, alternitatem in vicissitudinem vertit: igitur non rectè in d. Clement. plures, permittitur alternatio, seu præsentatio alternativa patronis. Agoverunt difficultatem Gloffa, & antiquiores in eo textu, qui docuerunt, vicissitudinem ibi significare permutationem, ut patronis non liceat inter se juspatronatus permutare: sequitur eos Lambertinus de jure patron. 2. p. lib. 1. quest. 7. art. 36. Sed facile cognoscitur quam aliena sit hæc interpretatio à questione, & decisione ipsius textus. Quare eà sententiâ omisâ, dicendum existimabam, ibi vicissitudinem significare mutationem, ut apud Ciceronem in Lucio, lib. 5. ibi: Nihil est apud delectationem lectoris, quam temporum varietas fortunæque vicissitudines. Et 1. Tuscul. ibi: Tum vicissitudines dierum, atque noctium. Terent. in Eunuch. ibi: Omnium rerum vicissitudo est. Unde cum in ejus textus specie ageretur de mutatione Rectoris legitime præsentati per successorem non faciendâ, eleganter dixit Pontifex, vicissitudinem, id est mutationem non permitti.

12.
Exponitur cap. quoniam hoc tit.

Deinde supra traditis obstat textus in cap. quoniam 3. hoc tit. ubi proponuntur plures hæredes unius patroni, qui varios Rectores præsentare intendebant: & jubetur Patribus Concilii Laterani. quod eo in casu ille presbyter ab Episcopo instituitur, qui à majori parte hæredum, præsentatus fuerit, & si id citra scandalum fieri nequeat, Episcopus instituit in Rectorem, quem maluerit, idque ipsum faciat, si ob controversiam inter Patronos ortum nullus ab eis præsentetur sacerdos. Ex quo textu duplex insurgit difficultas in præsentem assertionem. Prima, nam si ob dissentium patronorum certus non eligebatur Rector, quomodo Missarum solennia non interdicuntur, immò potius facultas datur Episcopo instituendi quem maluerit? Secunda, nam ad hoc, ut ob negligentiam patronorum præsentatio devol-

vatur ad Episcopum, semestrem tempus expectari debet: ergo non rectè post quatuor menses in eo textu permittitur Episcopo institutio ipsius Rectoris. Primæ difficultati respondendum est, in eo textu diversum casum proponi, ac in præsentem deciditur; loquitur enim cum altero omitente, alter præsentando possessionem juspatronatus acquireret: quare loco ejus verbi, *dissentione*, legitur in Concilio Lateran. *defensione*. Controverfia enim inter hæredes vertebatur circa juspatronatus, & interim omnes vacante Ecclesia ob defensionem juris proprii plures præsentare possunt, & tunc Episcopus debet instituire à majori parte præsentatum: præsens verò assertio procedit, quando hæredes nullè lite motâ, cum omnes veri patroni essent, ob discordiam plures præsentabant; tunc enim remediis in præsentem relatis cogendi erant pari voto unum præsentare, juxta istos antiquos canones, antequam jus devolutionis inductum esset in Concilio Later. relato in dicto cap. 3. post quod elapso termino devolvitur jus præsentandi: & ita utendum non est remediis præsentis textus. Secundæ difficultati satisfaciendum est discrimen constituendo inter patronos laicos, & ecclesiasticos: si ad seculares pertineat juspatronatus, quadrimestri elapso Episcopus instituere potest quem maluerit; si vero ad ecclesiasticos spectet, semestrem expectatur. Primo casu procedit textus in dict. cap. quoniam, ubi Raymundus transcripsit infra quatuor menses, cum in Concilio Lateranensi legatur infra tres menses, respiciens ad Alexand. III. relatum in cap. cum propter, hoc tit. Secundo casu loquuntur textus in cap. eam re, hoc tit. cap. 2. de supplem. neglig. ubi monachis patronis semestrem conceditur ad præsentandum, quia juspatronatus illis competens ecclesiasticum censetur, c. unic. §. final. hoc tit. lib. 6. dicemus latius infra in dict. cap. eam re.

Tandem obstat textus in cap. cum vos 4. de offic. ordin. ubi refertur, in Metropoli Cantuariensi plerumque Ecclesia juspatronatus vacare ex eo, quod minus idonea personæ Episcopo præsentabantur, aut ob dissentium patronorum certus Rector non eligebatur; unde Alexand. III. jubet Archiepiscopo Cantuar. ut in similibus casibus in Ecclesia vacante œconomum constituat, qui possit ipsius Ecclesie fructus percipere, & successori retinere. Et quo textu deducitur, dissentientibus patronis non esse Missarum sacrificia in Ecclesia vacante interdicenda; sed potius œconomum esse constituendum ab Episcopo. Deinde difficilis est textus ille, nam ut proximè dixi, transacto semestri, potest Episcopus instituere Rectorem in ipsa Ecclesia, quem maluerit, cap. eam re, cum propter, hoc tit. igitur non debet œconomum apponere, sed presbyterum ibi ordinare. Pro cuius textus expositione discrimen est constituendum inter eum casum, in quo lis tractatur inter patronos ipsos, aut extraneas personas; & inter eum, in quo discordia versatur inter laicos vindicantes juspatronatus, & Episcopum asserentem Ecclesiam liberam esse ab omni jurepatronatus. Primo casu potest Episcopus remediis in præsentem relatis cogere patronum ad consentiendum in unum, vel attento Concilio Later. transacto legitimo tempore ob eorum negligentiam instituere in Rectorem quem maluerit. Secundo verò casu tantum œconomum apponere potest. Ratio est, quia

13.
Exponitur cap. cum vos, de offic. ordin.

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars II.

si tunc curreret tempus patronis ad presentandum assignatum, saepe simularet Episcopus causas negaretque jus patronatus illis competere, ut sic

elapso termino à jure statuto; presentatio ad ipsum devolveretur, ut jam in ejus commentario notavi.

CAPUT III.

Ex Concilio (a) Lateran.

QUONIAM in quibusdam locis fundatores Ecclesiarum, aut hæredes eorum potestate, in qua eos Ecclesia usque huc sustinuit, abutuntur; & cum in Dei Ecclesia (b) unus debeat esse, qui præsit, ipsi plures sine respectu subjectionis eligere moluntur; & cum una Ecclesia unius esse debeat Rectoris, pro sua defensione plurimos repræsentant. Quocirca præsentati decreto statuimus, ut si fortè in plures partes fundatorum se vota diviserint, ille præficiatur Ecclesie, qui majoribus juvatur meritis, & plurimorum eligitur, & probatur assensu: si autem hoc sine scandalo esse nequiverit, (c) ordinet Antistes Ecclesiam sicut melius eam secundum Deum viderit ordinandam, & id ipsum etiam faciat, si de jure patronatus quaestio emergerit inter aliquos, & cui competat, infra tres (d) menses non fuerit diffinitum.

NOTÆ.

(a) **L**ateranensi.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. c. 4. & reperitur textus hic in Concilio Generali Lateranensi celebrato sub Alexandro III. cap. 17. de quo Concilio nonnulla notavi in cap. nonnulli 27. de rescriptis.

(b) **Unus debeat esse.**] Juxta adducta in cap. majoribus, de præbendis.

(c) **Ordinet Antistes.**] Juxta facultatem sibi à jure concessam, de qua in sequenti commentario agemus.

(d) **Tres menses.**] Licet in prima collectione ita legatur, & in ipso Concilio dict. cap. 17. tamen in aliis codicibus legitur quatuor, ut jam notavit Anton. Aug. in not. ad dict. 1. collect. & in epist. jur. lib. 15. tit. 6. cap. 2. & rectè, ut consentiat textus hic ipsi Alexandro relato in cap. cum propter, hoc tit. Illud tamen discrimen notum est inter patronos ecclesiasticos, & laicos, quod si jus patronatus spectet ad laicos, quadrimestre tantum tempus illis competit, dict. capite cum propter; si verò ad ecclesiasticos, semestris illis conceditur, cap. eam te, hoc titulo, ubi rationem hujus discriminis assignabimus.

COMMENTARIUM.

IN præsentati canone Concilii Later. statuunt IPP. quod si patroni, aut eorum successores in ipso jure patronatus plures Rectores præsentaverint ad Ecclesiam vacantem, non quia plures præsentare intendunt, & inter se non consentiunt, ut in commentario antecedenti; sed singuli singulos eligunt, ob defensionem juris proprii, qui dignior sit, & à majori parte patronorum præsentetur, instituendus est; quod & docuerunt Mantica decis. 86. num. 4. Rota apud Farinacium tom. 1. decis. 202. & 208. Tuschus liter. P. conclus. 145. Silva de qualitat. Prælat. num. 58. & hodie in praxi recepta est præsentatio, etiam cum nulla controversia mota est de jure patronatus, sed plures sunt legitimi patroni; illis enim dissentientibus in præsentatione, ille præfertur, & instituendus est, qui à majori parte eorum præsentatus reperitur, ut probant Lambertinus de jure-

patron. lib. 2. p. 1. artic. 3. quest. 10. Thom. Sanchez lib. 2. consil. cap. 3. dub. 60. Riccius in praxi, tit. de jure patron. decis. 188. Lara lib. 2. de capel. cap. 9. num. 38. Spino in spec. gloss. 4. num. 24. Alex. Ludovic. decis. 94. num. 10. Barbolà lib. 3. jur. Eccles. cap. 12. num. 71. & alleg. 72. num. 14. Major autem pars dicitur, veluti si decem patroni sint, & quatuor eligant Petrum, & tres Joannem, alii tres Antonium: Petrus licet non habeat majorem partem omnium patronorum, habet tamen majorem partem respectu Joannis, & Antonii, & ita instituendus est. Lambert. diff. lib. 2. p. 3. artic. 2. quest. 4. & in hac præsentatione faciendâ est comparatio numeri ad numerum. Vivianus de jure patron. lib. 12. p. 2. cap. 12. non verò zeli ad zelum, ut in electionibus olim contingebat, ut probavi in cap. quia propter 2. de elect. & si præsentetur unus ex patronis, accedendo suæ præsentationi auget numerum, ut resolvit Rota apud Farinac. decis. 297. Hucusque tamen tradita non procedunt, si major pars eligat indignum; quia tunc est instituendus dignus præsentatus à minori parte, ut in electione canonicè faciendâ probavi in c. de elect. vel si statuto, aut consuetudine introductum sit, ut præsentatio non valeat nisi facta à duobus partibus ex patronis. Silva de qualitatibus prælat. n. 63. Et quia saepe sapius testatores disponunt, ut ad capellaniam, seu beneficium præsentetur clericus à Rectore, & parochianis alicujus Ecclesie, quaeri solet, an præferendus sit præsentatus à Rectore, & aliquibus parochianis, præsentato à majori parte parochianorum? Et certum est, eum præferendum esse, quia in eo casu duæ voces considerantur, quarum unam habet Rector, parochiani verò aliam, ut in casibus relatis in l. interdum 13. ff. de hered. instit. l. liber 59. §. Tertius, ff. eodem l. si pater 9. ff. de vulgari, l. si quis Atvio, ff. de usufruct. accresc. Quare si Rector accedat unus ex parochianis, ab eis præsentatus præfertur præsentato ab omnibus parochianis, ut saepe sapius decisum fuisse in sacra Rota refert Gonzalez ad regul. 8. Cancel. gloss. 3. num. 17. Gratianus discept. cap. 7. num. 14. Riccius in praxi, tit. de jure patron. decis. 210. n. 2. Farinac. p. 2. decis. 308. Silva de qualitat. Prælat. à n. 71. neque ad 74. CAPUT